

4. Петровски М. Общенациональные и региональные аспекты инвестиционного климата России с точки зрения западно-европейских инвесторов // Инвестиции в России. М. – 2005. – № 11. – С.18-20.
5. Платонов Б.Д. Инвестиционная деятельность в реальном секторе трансформационной экономики. (Вопросы теории и методологии). – М.: Моск.гос.обл.ун-т – 2005. – С.223.
6. Плахова Л.В. Регулирование инвестиционно-инновационной деятельности в регионе. // Региональная экономика: теория и практика. 2007. – № 6 (45) С.14-15.
7. Тихонова В. Инвестиционный климат в России с точки зрения эффективности прямых иностранных инвестиций // Инвестиции в России. М. – 2005. – № 6. – С.8.
8. Третьякова Г.А. Источники информации для принятия управленческих решений в сб. Инвестиционная деятельность в регионе: направление, совершенствование и развитие. Иркутск. – изд-во ИГЭА – 2001. С.47-49.

Н. Завизена

Методологические основы информационного обеспечения региональной инвестиционной политики

Исследовано региональные особенности формирования информационно-аналитического обеспечения развития инвестиционной деятельности. Обоснованно научно методологические предпосылки совершенствования информационно-аналитического обеспечения управления текущим и перспективным развитием инвестиционной деятельности в регионе, рассмотрена современная практика и особенности его организации.

N. Zavizena

Methodological bases of the informative providing of regional investment policy

Investigational regional features of forming of the informatively-analytical providing of development of investment activity. Grounded scientifically methodological pre-conditions of perfection of the informatively-analytical providing of management current and perspective development of investment activity in a region, modern practice and features of his organization is considered.

Одержано 23.11.09

УДК 336.722.24

В.О. Иванченко, асистент

Кіровоградський національний технічний університет

Деякі аспекти ефективності інвестицій фермерських господарств

У статті висвітлюється процес формування ефективності інвестицій фермерських господарств. Розкриваються різні види ефекту та вираження ефективності інвестицій. Розглядаються притаманні фермерським господарствам види ефективності. Характеризується ефективність інвестицій стосовно домашнього господарства та особистого селянського господарства як складових фермерського господарства та аналізується модель їх співпраці.

домашнє господарство, особисте селянське господарство, фермерське господарство, фермерські інвестиції, ефект, ефективність інвестицій

Становлення та розвиток національної економіки та сільського господарства зокрема, визначає об'єктивну необхідність розвитку фермерства в Україні. Однією з найважливіших структур, які створюють багатокладність у сільському господарстві, є

© В.О. Иванченко. 2009

самостійні фермерські господарства. Фермерський сектор поки що не став одним із основних напрямів сільськогосподарського виробництва, недосконалою є організаційно-виробнича структура господарювання та їх інвестиційне забезпечення. Відсутність обґрунтованих рекомендацій щодо визначення ефективності інвестиційної діяльності фермерських господарств у багатьох випадках стає причиною неефективної їх роботи.

Проблеми, пов'язані з ефективністю інвестиційної діяльності фермерських господарств, їх організацією та функціонуванням, залишаються вивчені недостатньо. Вивченню методологічних аспектів змін відносин власності та форм господарювання в аграрному секторі України присвячені наукові праці вітчизняних учених – І.І. Лукінова, П.Т. Саблука, О.М. Онищенко, В.Я. Месель-Веселяка, М.Г. Лобаса, М.В. Зубця, В.В. Зіновчука, Л.М. Анічина, І.М. Брюховецького, В.П. Мартянова, М.Й. Маліка, Л.Ю. Мельника, П.М. Макаренка, Л.О. Мармуль, В.П. Ситника, М.І. Кісіля, О.В. Крисального, М.М. Кропивка, В.В. Липчука, В.Й. Шияна, М.Ф. Соловйова, О.В. Ульяновченка, В.К. Горкавого, В.І. Перебийніса, А.В. Македонського та інших дослідників.

Але, поки що недостатньо вивчені проблеми вдосконалення спеціалізації фермерських господарств, розробки оптимальних моделей фермерських господарств, агропромислової інтеграції, шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності фермерських господарств.

Метою цієї статті є висвітлення проблем ефективності інвестицій фермерських господарств.

Виходячи з поставленої мети у статті визначені наступні задачі:

- дослідити теоретичні та методологічні засади ефективності інвестицій фермерських господарств і обґрунтувати пропозиції щодо уточнення змісту основних інвестиційних понять;
- узагальнити методичні підходи до оцінки ефективності інвестицій фермерських господарств;
- здійснити оцінку сучасного стану та перспектив інвестиційного розвитку фермерських господарств.

Категорія «ефективність» походить від терміну «ефект» (лат. *efektus* - дія) – результат будь-якої дії. Сам ефект – результат певної дії, характеризує тільки кінцеві досягнення діяльності (дії), при цьому не враховуючи понесених витрат на їх отримання. Певною мірою за допомогою показників ефективності можна визначити результативність діяльності, співвідношення отриманого ефекту із понесеними витратами на його досягнення. Більшість сучасних економістів дотримуються саме такої думки – В.Г. Андрійчук [2], О.А. Бугуцький [3], Б.А. Дадашев [4], І.М. Дідур [5], М.І. Кісіль [6], В.М. Нелеп [7], С.С. Носова, Н.А. Попов [8], Г.С. Тарасенко [9]. Наприклад, М.І. Кісіль зазначає, що ефективність визначається зіставленням економічного результату з витратами на досягнення цього результату [6, С.59]. Заслугує на увагу думка В.Г. Андрійчука, що ефективність це результативність певного процесу, яка вимірюється співвідношенням між результатом та витратами на цей результат [2, С.9].

Поряд із цим ряд економістів визначають ефективність як досягнення максимального ефекту за мінімальних витрат. П.І. Юхименко зазначає, що ефективність – це відсутність витрат, або використання ресурсів яке забезпечує максимальний дохід [1, С.493], С.В. Мочерний стверджує, що ефективність – це досягнення найбільшого результату при найменших витратах [10, С.56]. На практиці отримання максимуму прибутку при мінімумі витрат досягти практично неможливо.

Фактично максимальний прибуток можна отримати при визначеній кількості витрат, або досягти визначеного прибутку при мінімальній кількості витрат.

Відповідно до вищезазначеного вчені схилиються до твердження, що критерій ефективності буде рівний відношенню економічного результату до витрат, які було здійснено на досягнення цього результату. Критерій економічної ефективності можна відобразити за формулою (1):

$$K_E = \frac{E \rightarrow \max}{B \rightarrow \min}, \quad (1)$$

де K_E - критерій економічної ефективності;

$E \rightarrow \max$ - економічний результат, який завжди прагнуть збільшити;

$B \rightarrow \min$ - витрати, що було спрямовано на досягнення економічного результату, які завжди прагнуть зменшити.

Але при мінімальних витратах сума отриманого економічного результату буде також мінімальна. При досягненні максимального економічного результату розмір витрат спрямованих на цей результат буде не мінімальним, а фіксованою величиною. Тому не завжди при максимальному економічному результаті спостерігається мінімальне значення витрат, а є належна величина витрат потрібна для досягнення такого економічного результату.

Вчені виділяють декілька видів критерію економічної ефективності. Кісіль М.І. у своїй роботі «Критерії і показники економічної ефективності малого і середнього бізнесу на селі» [6] виділяє ефект у натуральному вираженні, ефект у вартісному вираженні, ефект у вигляді енергії, ефект у виді праці, та ефект у соціальному вираженні. Якщо адаптувати дану класифікацію видів критерію економічної ефективності для фермерських господарств, то вони матимуть дещо інший вигляд (рис.1).

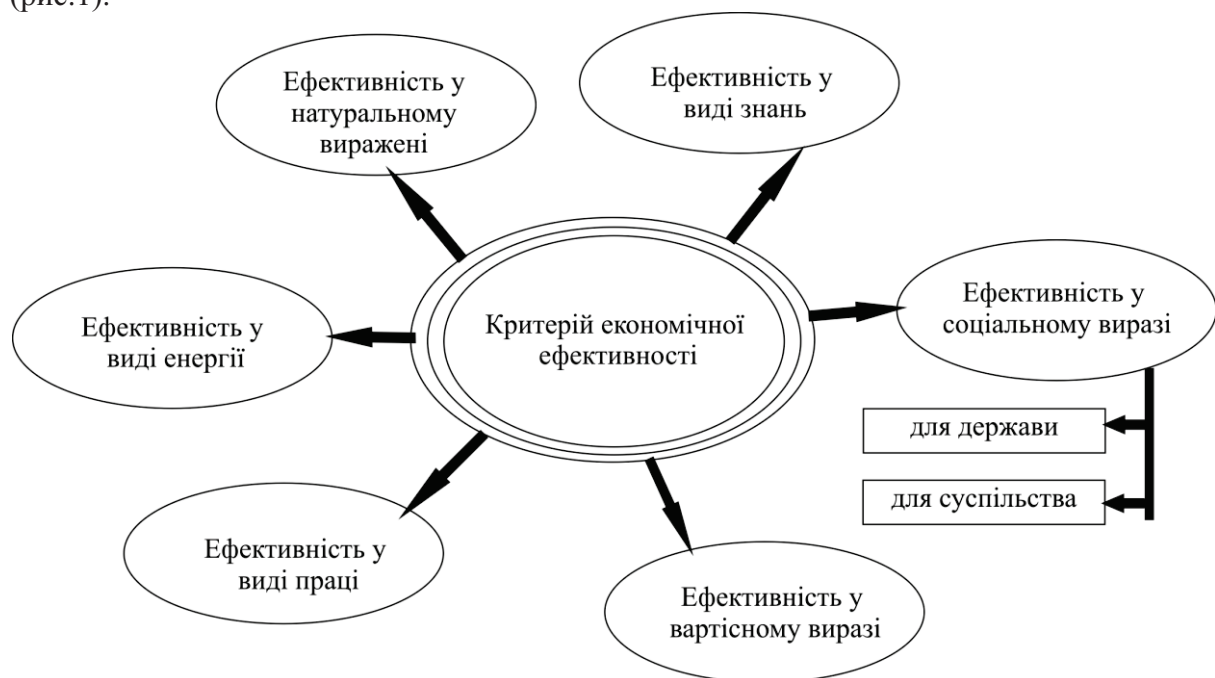

Рисунок 1 – критерії економічної ефективності для фермерських господарств

Для фермерських господарств критерій економічної ефективності може мати наступні види:

- ефективність у виді знань. Після впровадження у виробництво фермерським господарством нової технології вирощення продукції, працівники та сам

голова господарства матимуть певні знання застосування у виробництві тієї чи іншої технології;

- ефективність у натуральному вираженні. При вирощенні фермерським господарством продукції, вона надходить у господарство як ефект вад економічної діяльності;

- ефект у виді енергії. Фермерське господарство використовує залишки соломи на полях для обігріву приміщень, органічні відходи тваринництва на виготовлення газу для власних потреб, використовують енергію сонця застосувавши для цього сонячні батареї;

- ефективність у виді праці;

- ефективність у вартісному вираженні. Фермерські господарства реалізують виготовлену продукцію та в результаті отримують грошові кошти, як вираження економічної ефективності;

- ефективність у соціальному виразі. Для фермерського господарства ефективність у соціальному виразі може бути двох видів: ефективність для держави та ефективність для суспільства. Ефективність для держави виражається в податках та зборах, які плоче фермерське господарство. Ефективність для суспільства – це створення нових робочих місць, підтримка сільської інфраструктури території на якій знаходиться фермерське господарство, допомога соціально незахищеним верствам населення і тому подібне.

Так наприклад, при впровадженні у виробництво фермерським господарством двох проектів по вирощенню продукції нового сорту соняшнику та нового сорту ячменю для кожного із проектів та по кожному критерію ефективності матиме своє вираження. Так ефективність по одному критерію ефективності дещо може відрізнятися. Фермер при вирощенні продукції соняшнику нового сорту здобуде знання зовсім відмінні від знань при вирощенні ячменю нового сорту, відповідно і ефективність у виді знань для проектів буде різною і т. д..

Так, для фермерського господарства, ефективність на рівні проекту буде виражена в приросту чистого результату від його діяльності.

Як зазначалось раніше, кожне фермерське господарство складається із сім'ї. Відповідно з економічної точки зору до складу фермерського господарства входять фермерське господарство як юридична складова, домашнє господарство та особисте селянське господарство. Виходячи з цього критерії ефективності одного проекту для кожного з суб'єкта господарювання буде різним.

1. Для домашнього господарства – збільшення вартості споживання на одиницю витрат праці членів сім'ї.

2. Для особистого селянського господарства – збільшення доходу особистого селянського господарства за мінусом вартості його ресурсів, спрямованих на потреби фермерського господарства.

3. Для фермерського господарства – приріст чистого результату від діяльності фермерського господарства.

Три різні форми господарювання, які входять до складу фермерського господарств при виробництві продукції авансують різний капітал та отримують в результаті різний ефект (рис. 2).

Так, при вирощенні ячменю фермерським господарством домашнє господарство авансує капітал на вирощення продукції у вигляді робочої сили самого фермера та членів його сім'ї, їх знань, коштів домашнього господарства на придбання посівного матеріалу, пального, отрутохімікатів і т.п. По закінченню циклу виробництва домашнє господарство матиме ефект від авансованого капіталу, який буде виражатися в прирості заробітної плати господаря, та членів його сім'ї, які працюють в цьому фермерському

господарстві, зменшення витрат на харчування у зв'язку з виготовленням крупи всередині господарства. За рахунок коштів фермерського господарства покращення побутових умов господаря та членів фермерського господарства і т.п..

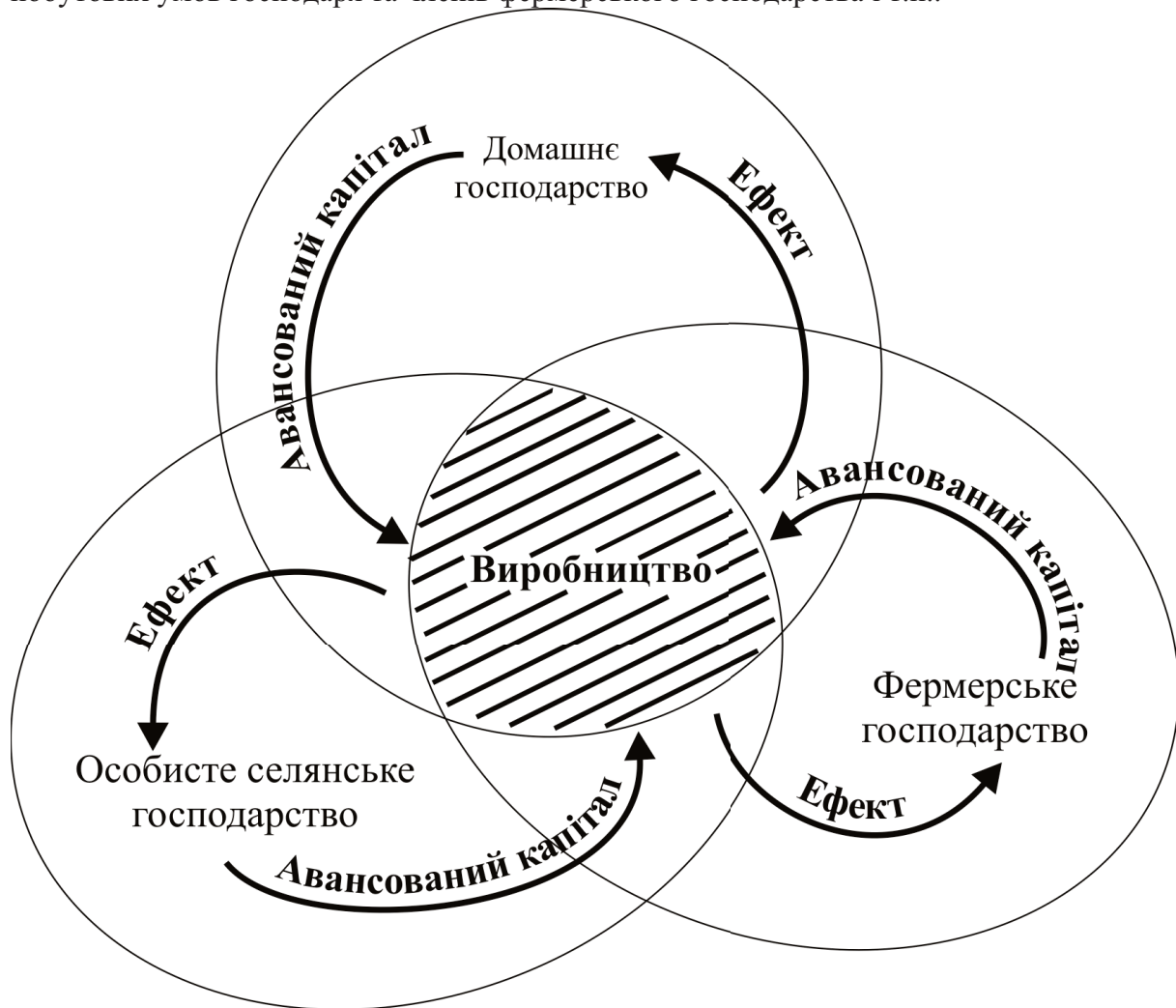

Рисунок 2 – Модель співпраці форм господарювання при виробництві продукції фермерським господарством

Особисте селянське господарство авансуватиме капітал у формі продуктів харчування для фермера, членів фермерського господарства та працівників, техніки та енергетичних ресурсів особистого селянського господарства, грошових коштів особистого селянського господарства і т.п.. Відповідно ефективність буде виражатися у вигляді збільшення сировини для відгодівлі птиці та худоби (зерно, солома, дерть, комбікорм). За рахунок коштів фермерського господарства ремонт приватного автомобіля, придбання пального та мастильних матеріалів, ремонт старих і спорудження нових господарських споруд для особистого селянського господарства, догляд за присадибною ділянкою за рахунок фермерського господарства. Для фермерського господарства, як юридичної структури, авансований капітал складатиметься із грошових коштів фермерського господарства, посівного матеріалу господарства, запчастин, палива, техніки, працівників господарства, енергетичних ресурсів господарства і т.п. Ефект при вирощенні ячменю буде виражатися в розмірі чистого результату та в приросту цього результату в порівнянні з попередніми періодами.

Отже, ефективність інвестицій фермерських господарств, при розрахунку чистого ефекту від діяльності, отриманий результат потрібно корегувати на ефект який отримує домашнє господарство та особисте селянське господарство. Ефективність вимірюється співставленням ефекту та витрат. Для фермерських господарств вираженням економічного ефекту може бути валовий дохід, валова продукція, товарна продукція, прибуток.

Список літератури

1. Юхименко П.Ш. Леоненко П.М. Історія економічних учень: навчальний посібник – К.: знання – Прес, 2000. – 514с.
2. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз: Монографія. – Вид. 2-ге без змін. – К.: КНЕУ, 2006. – 292с.
3. Бугуцький А.В., Якуба Е.И. Эффективность использования ресурсов сельскохозяйственного производства. – М.: Колос, 1984. – 360с.
4. Дадашев Б.А. Теоретичні і методичні основи визначення економічної ефективності сільського господарства. – Суми.: Мрія 1 ЛТД: УАБС, 2003. – 32с.
5. Дідур Г.І. Ефективність сільського виробництва та її визначення в сучасних умовах // Проблеми ефективності функціонування в АПК в умовах нових форм власності та господарювання. К.: ІАЕ УААН, ХДТУ, 2001 – Т1. – С.324-326.
6. Кісіль М.І. Критерії і показники економічної ефективності малого і середнього бізнесу на селі // економіка АПК. – 2001. - №8. – С.59-64.
7. Нелеп В.М. Планування на аграрному виробництві. – К.: КНЕУ, 2004. – 495с.
8. Попов Н.А. Экономика сельского хозяйства: Учебник. – М.: Дело и Сервис, 2000. – 368с.
9. Тарасенко Г.С. Эффективность сельскохозяйственного производства. – К.: Изд-во УСХА, 1991. – 210с.
10. Мочерный С.В., Некрасов В.Н. и др. Экономическая теория: учебник для вузов. – М.: ЗАО «Книга-сервис», 2003. - 416с.

В. Иванченко

Некоторые аспекты эффективности инвестиций фермерских хозяйств

Статья освещает процесс формирования эффективности инвестиций фермерских хозяйств. Раскрываются разные виды эффекта и выражения эффективности инвестиций. Рассматриваются присущие фермерским хозяйствам виды эффективности. Характеризуется эффективность инвестиций относительно домашнего хозяйства и личного крестьянского хозяйства как составляющих фермерского хозяйства и анализируется модель их сотрудничества.

V. Ivanchenko

Some aspects of efficiency of investments of farmer economies

The article lights up the process of forming of efficiency of investments of farms. The different types of effect and expression efficiency of investments open up. The inherent are examined farmer economies types of efficiency. Efficiency of investments is characterized in relation to a household and personal peasant economy as constituents of farmer economy and the model of their collaboration is analyzed.

Одержано 01.12.09